

SIPALNI PRESEK ZA SIPANJE DVEH + NABOJEV

Obravnavajmo sipanje dveh nabitih delcev, ki se čutita s potencialom $V(r) = \frac{\tilde{K}}{r}$. En delec ima $M \gg m$, tako da je m pri r_{min} , drugi pa leti proti njemu iz neskončnosti s hitrostjo v_0 in na oddaljenosti b . Kakšen je sipalni preseki $\chi(\vartheta)$?

Uporabimo izpeljano formulo $\chi(\vartheta) = \frac{b}{\sin \vartheta} \frac{d\vartheta}{db}$. Ker je to $V = \frac{\tilde{K}}{r}$, se bo lažje delec gibal po hiperboli:

$$\frac{1}{r} = \frac{1}{p} (1 - \epsilon \cos(\varphi - \varphi_0)) = \frac{1}{\tilde{p}} (\epsilon \cos(\varphi - \varphi_0) - 1),$$

$$p = \frac{p\varphi^2}{mK} = -\frac{p\varphi^2}{m\tilde{K}} = -\tilde{p} \quad ; \quad \tilde{p} > 0$$

$$\epsilon = \sqrt{1 + \frac{2E p\varphi^2}{m\tilde{K}^2}} > 0$$

Sedaj moramo le iz enačbe orbite izraziti χ kot funkcijo ϑ ! ($p\varphi = mv_0 b$)

• Postavimo φ tako, da je pri $\varphi = 0$ delec še daleč stran: $r \rightarrow \infty$:

$$\frac{1}{r} = 0 = \frac{1}{\tilde{p}} (\epsilon \cos \varphi_0 - 1) \Rightarrow \cos \varphi_0 = \frac{1}{\epsilon}$$

• r_{min} , ko je: $\frac{1}{r_{min}} = \max = \frac{1}{\tilde{p}} (\epsilon \cos(\varphi_m - \varphi_0) - 1) \Rightarrow \varphi_m = \varphi_0$

Torej je $\varphi = \pi - 2\varphi_0$:

$$\frac{1}{\epsilon} = \cos \varphi_0 = \cos \frac{\pi - \vartheta}{2} = \sin \frac{\vartheta}{2}$$

$$\epsilon^2 - 1 = \sin^{-2} \frac{\vartheta}{2} - 1 = \cot^2 \frac{\vartheta}{2} = \frac{2E p\varphi^2}{m\tilde{K}^2} = \frac{2m v_0^2 m^2 v_0^2 b^2}{2m\tilde{K}^2} = \left(\frac{b}{K} 2E \right)^2$$

$$\cot^2 \frac{\vartheta}{2} = \frac{2Eb}{\tilde{K}} \quad | \text{ Totalni diferencial}$$

$$db \frac{2E}{\tilde{K}} = - \frac{d\vartheta}{2 \sin^2 \frac{\vartheta}{2}}$$

$$\Rightarrow db = - \frac{\tilde{K}}{4E} \frac{d\vartheta}{\sin^2 \frac{\vartheta}{2}}$$

Torej je sipalni presek: $Z(\vartheta) = \frac{\tilde{K}}{2E} \cot \frac{\vartheta}{2} \left[\frac{\tilde{K}}{4E} \frac{1}{\sin^2 \frac{\vartheta}{2}} \right]$

$$b(\vartheta) = \frac{\tilde{K}^2}{E^2 8} \frac{\cos \frac{\vartheta}{2}}{\sin \frac{\vartheta}{2} \cdot 2 \sin \frac{\vartheta}{2} \cos \frac{\vartheta}{2}} \frac{1}{\sin^2 \frac{\vartheta}{2}} = \left(\frac{\tilde{K}}{4E} \right)^2 \frac{1}{\sin^4 \frac{\vartheta}{2}}$$

To je znana formula za Rutherfordovo sipanje:

Totalni sipalni presek:

$$Z_{\text{TOT}} = \int_0^{\pi} b(\vartheta) 2\pi \sin \vartheta d\vartheta = \left(\frac{\tilde{K}}{4E} \right)^2 \int_0^{\pi} 4\pi \cos^2 \frac{\vartheta}{2} \sin \frac{\vartheta}{2} \frac{1}{\sin^4 \frac{\vartheta}{2}} d\vartheta$$

$$= \infty \quad \text{saj} \quad \frac{1}{\sin \frac{\vartheta}{2}} = \text{divergira}$$

To je posledica počasnega padanja potenciala, tako da se tudi neshončno oddaljeni delci odhlonijo in je zato efektivna površina tarče neshončna.